

רישום חברה

סעיפים: 5, 8-10, 23.

1. סעיף 5: הרישום הינו קונסטיטויטיבי. הדגש ניתן על יום ההתאגדות.
2. סעיפים 8-10: ברישום יש למסור את התקנון והצהרה של הדירקטורים הראשונים.
3. סעיף 23: התקנון יחתם בידי בעלי-המניות הראשונים, עורך-דין יאשר בחתימתו את התקנון.

האישיות המשפטית העצמאית של החברה

והאחריות המוגבלת

סעיפים: 4, 5.

1. סעיף 4: חברה היא אישיות משפטית עצמאית.
2. פ"ד אברמוב: ההכרה בתופעה מסויימת כאישיות משפטית עצמאית יכולה להעשות במפורש או במשתמע. במשתמע – אם החוק העניק לגוף כלשהו זכויות או שהוא מטיל עליו חובות, אף אם לא נאמר במפורש כי הוא אישיות משפטית (המדינה; הועדה לתכנון ובניה; פ"ד הפטריארכיה היוונית).
3. האישיות המשפטית העצמאית – תאוריות:
  - התאוריה הראליסטית: הכרה בראליות של החברה מכח מעמדה ותפקידה החשוב בחברה המודרנית. מתאוריה זו התפתחה תורת האורגניזם.
  - התאוריה החוזית: החברה היא 'פקעת' חוזים אשר נכרתו מתוך רצון המתאגדים. מסמכי היסוד מהווים חוזה בין החברה לבעלי מניותיה, ובינם לבין עצמם. הדין צריך להתערב רק מקום בו קיים חשש לכשלי שוק (אחריות נושאי משרה; חלוקת דיבידנד).
4. פ"ד פרי העמק:
  - פרופ' א. פרוקצ'יה: אם לשותפות ישנה אחריות בלתי מוגבלת, הרי שהיא נעדרת אישיות משפטית עצמאית. אחריות ואישיות עצמאית הן שני צדדים לאותו מטבע.
  - פרופ' כהן: האישיות המשפטית העצמאית והגבלת האחריות הם שני נושאים שונים. אין באחריות בלתי מוגבלת כדי לעלות או להוריד מן האישיות המשפטית של התאגיד.
5. הלכת Solomon: חברה היא אישיות משפטית עצמאית, ואין לרדת לנכסי בעל-מניות אלא אם כן הוכחו יחסי שליחות בין החברה לבינו. אין מניעה שבעלי מניות יהיו גם נושים מובטחים ע"י החזקת אגרות-חוב.
  - יש הסבורים כי אין להחיל את הלכת סולומון על נושים נזקיים, אלא רק לגבי נושים חוזיים. גישה זו לא התקבלה.
6. הלכת Lee: אדם יכול לחבוש בחברה מספר כובעים (בעל שליטה; עובד). דיני החברות מתמודדים עם מצבים שכאלה באמצעות פרק עסקאות עם בעלי עניין וחובת אמונים.
7. פ"ד וייס ארנסט: מותר לביהמ"ש להפעיל שיקול דעת ולהתחשב בעובדה שישנה זהות כלכלית בין בעל-מניות ומנהל בחברה, לבין החברה עצמה, במסגרת הליך פלילי.
8. נימוקים בעד הכרה באחריות מוגבלת של בעלי המניות: גיוס הון; פיזור סיכון; הפחתת עלויות פיקוח; תמריץ להנהלה לפעול ביעילות; גיוון יעיל בהשקעות; השקעה אופטימלית;

הרמת מסך

סעיפים: 6, 7, 54.

▪ תכונות: פ"ד Diamler – למרות שהחברה היא אישיות משפטית עצמאית, ייחס בית הלורדים תכונות של בעלי השליטה הגרמנים לחברה האנגלית עצמה, ובכך ראה בה נתין אויב אשר לא זכאי להגיש תביעה.

1. סעיף 6(א): מהי הרמת מסך, ומהי הרמת מסך מדומה (פ"ד סיעת בת-ים; Diamler).

2. סעיף 6(ב): למרות שחברה היא אישיות משפטית נפרדת, ניתן להרים את המסך כאשר:

א. התקיים תנאי קבוע בחיקוק: סעיף 64 לפקודת מס-הכנסה; סעיף 64א לפקודת מס הכנסה; סעיף 120 לחוק הגנת הדייר; סעיף 115(ב) לחוק מע"מ.

ב. בנסיבות העניין צודק ונכון לעשות כן.

ג. אם התקיימו התנאים הקבועים בסעיף 6(ג).

3. סעיף 6(ג):

א. סעיף 6(ג)(1):

▪ כאשר ישנה כוונה לעקוף את החוק באמצעות האישיות המשפטית העצמאית.

▪ כאשר ישנה כוונה להונות או לקפח אדם [מבחן הציפיות הלגיטימיות].

ב. סעיף 6(ג)(2):

▪ בנסיבות העניין צודק לעשות כן.

▪ היה יסוד סביר להניח כי ניהול עסקי החברה לא היה לטובת החברה.

▪ היה בו משום נטילת סיכון בלתי סביר באשר ליכולתה לפרוע את חובותיה [פרופ' כהן: אין עילה להרמת מסך במקרה זה אילולא תוכח תרמית].

4. סעיף 54(ב): אם מתקיימים התנאים הקבועים בסעיף 6(ג), ביהמ"ש יכול להטיל אחריות אישית על אורגנים בחברה.

5. הרמת מסך בפסיקה:

א. הקמת החברה נועדה להתחמק מהתחייבות חוזית [פ"ד גילפו – עובד שהתחייב לא להתחרות בחברה ממנה התפטרו].

ב. תרמית.

ג. כאשר הקמת החברה נועדה לעקוף את החוק.

ד. הברחת נכסים [פ"ד חברת דיזינגוף].

ה. ערבוב נכסים [פ"ד ברגר: כאשר בעלי המניות עצמם לא שמרו על ההפרדה בינם לבין החברה].

ו. מימון דק:

▪ פרופ' כהן: מימון דק אינו עילה להרמת מסך בסעיף 6(ג)(2). אם המחוקק רוצה לקבוע הון מינימלי להקמת חברה, עליו לעשות זאת במפורש. זהו סיכון עצום לבעלי המניות – לכן יש לנקוט בהטלת אחריות אישית על נושאי משרה,

▪ פרופ' פרוקצ'יה: מימון דק הוא ניצול לרעה של פרגוד ההתאגדות והפריבילגיה של האחריות המוגבלת, ולכן הוא עילה להרמת מסך.

6. **סעיף 6(ה):** הסעיף מאפשר לביהמ"ש, במקרה של מימון דק, להשעות את זכותו של בעל-מניה להיפרע את חובו.

▪ פרופ' כהן: אין לעשות "הדחיה" אלא כאשר הוכח מעשה פסול (מצד בעל המניה).

7. **הרמת מסך בקונצרן:**

א. **ארה"ב:** דוקטרינת המכשיר – אם חברה X מחזיקה בלעדית בחברה Y, וזו משמשת לעשיית פעולות בניגוד לחוק, אזי ניתן להרים את המסך.

ב. **ישראל:** פ"ד מולדת – לצורך הרמת מסך בקונצרן, צריכים להתקיים התנאים הבאים: קיומה של יחידה כלכלית אחת; זהות בין בעלי המניות והמנהלים בתאגידים השונים; שליטה מלאה של חברת האם בחברת הבת.

ג. **פרופ' כהן:** אין לעשות הרמת מסך בקונצרן, אלא אם כן הוכחה מרמה [פ"ד רשף קבלנים: למרות קיומה של יחידה כלכלית אחת, הוכח ניצול לרעה של האישיות המשפטית הנפרדת]. לדעתה, החוק החדש אינו מאמץ את דוקטרינת הקונצרן כלל וכלל.

חירות ההתאגדות

סעיפים: 2, 10.

1. **סעיף 2:** התנאי להקמת חברה הוא אי-חוקיות במובן הרחב, כמו בסעיף 30 לחו"ח.

2. **סעיף 10:** על הרשם לרשום חברה שמילאה אחר כל דרישות הרישום הקבועות בחוק.

היזם

סעיפים: 1, 14-12.

1. **פרופ' גרוס:** שאלת מיהו יזם נבחנת באמצעות מבחן הכוונה והשלמתה.

2. **פ"ד לנדשפט:** מונה שני תנאים מצטברים להכרה ביזם:

א. חזותה של הפעולה נראית כפעולה שהיא עבור תאגיד (בעיניו של צד ג').

ב. בשעת ביצוע הפעולה עומד לנגד עיניו של הפועל תאגיד מסויים אשר עבורו נעשית הפעולה.

3. חובותיו של היזם: חובת זהירות חלה על היזם מכח פקודת הנזיקין. חובת האמונים חלה עליו מכח הפסיקה [פ"ד קוסוי]; **סעיף 374** לפקודה; סעיף 423 לחוק העונשין; תקנה 52 לתקנות ני"ע.

4. איסורים החלים על היזם: ה-CL קבע איסור רווח, אלא אם כן התקיימה חובת גילוי מצד היזם והחברה נתנה לכך אישור.

5. **סעיף 12:** חברה רשאית לאשר בדיעבד פעולה שנעשתה בשמה בטרם התאגדותה (ואז היא צד לחוזה). לא אישרה את הפעולה – היא איננה הופכת להיות צד לחוזה.

6. **סעיף 13 – צד ג' ידע על היזמות** (סעיף דיספוזיטיבי):

א. **סעיף 13(א):** צד ג' יכול לראות את היזם כצד לחוזה, או לבטל את הפעולה ולתבוע את היזם בגין נזקיו, אם התקיימה אחת מן החלופות שבסעיף.

ב. **סעיף 13(ב):** אישרה החברה את הפעולה, היזם אינו צד לחוזה יותר אלא החברה.

7. **סעיף 14 – צד ג' לא ידע על היזמות: סעיף 14(1):** היזם נשאר צד לחוזה; **סעיף 14(2):** אם החברה אישרה את הפעולה לאחר התאגדותה, היזם והחברה חייבים כלפי צד ג', אך הפעולה מזכה אך ורק את החברה.

תכלית החברה

סעיפים: 11.

1. הגישה הקלאסית: טובת החברה היא טובת בעלי המניות בלבד [פ"ד Parke; פ"ד Dodge].
2. הגישה המודרנית: טובת החברה יכולה לכלול בין היתר גם את העובדים, הנושים, והציבור בכללותו.
  - פרופ' פרוקצ'יה: מעמדם של הנושים ובעלי המניות צריך להיות זהה.
  - פרופ' כהן: לנושאי המשרה שיקול דעת (רשות) האם לקחת בחשבון אינטרסים של העובדים והנושים במסגרת תכלית החברה. בעלי המניות יכולים לפטור את נושאי המשרה או להגביל אותם בתקנון.
3. פ"ד קרדיט-ליונל (CL): חובה על נושאי המשרה ליקח בחשבון אינטרסים של הנושים כאשר החברה מגיעה למצב של חדלות פרעון. פרופ' כהן: נטיל עליהם אחריות רק אם הם ידעו את מצבה של החברה.
4. **סעיף 11**: בין היתר השיקולים העסקיים מותר לחברה לקחת בחשבון את ענייניהם של הנושים, העובדים והציבור.
  - פרופ' כהן: זוהי רשות. אם דירקטורים שקלו שיקולים לטובת העובדים, לא יוכלו בעלי המניות לומר שהם הפרו את חובת האמונים לחברה.
  - פרופ' שטרן: זוהי חובה, מכיוון שהחברה בנויה מהון כספי (נושים), והון אנושי (עובדים).
5. פ"ד הולנדר: מתן בונוסים ואופציות לעובדים הינה דרך מקובלת לתת תמריצים בחברות המודרניות.

תקנון החברה

סעיפים: 15-35,

המהות החוזית

1. פ"ד מונץ: התקנון הוא חוזה בין החברה לבעלי-המניות ובינם לבין עצמם, רק בכשירותם כבעלי-מניות. **סעיף 17**: התקנון הוא חוזה בין החברה לבין בעלי-המניות ובינם לבין עצמם.
  - א. האם הזכות משותפת לכולם? אם היא זכות משותפת לכל בעלי המניות, הרי שהיא זכות בכשירות כבעל-מניות [פרופ' כהן]: בעייתי, מכיוון שיש סוגי מניות שונים].
  - ב. מבחן ההשפעה: האם החלטה פלונית משפיעה על בעל מניות בתור היותו שכזה או בתור עובד/נושא משרה?
  - ג. מהות הזכות: חברה המוקמת לצורך מטרה מסויימת, וכל עניינם של בעלי-המניות היא באותה מטרה, אזי גריעה או שינוי כלשהו בזכותם, הרי שזה בכשירותם כבעלי-מניות.
2. פרופ' פרוקצ'יה: התקנון אינו חוזה [דעתו לא התקבלה].

אכיפת זכות בתקנון שאינה בכשירות כבעל-מניות

1. התקנון הוא ראייה למוסכם: פותר את מרבית הבעיות, אך לא כאשר ישנה דרישת כתב קונסטיטוציונית. בעיה: החברה יכולה לשנות את התקנון, ו"ההסכמה" תעלם.
2. חוזה לטובת צד ג': סעיף 34 לחו"ח – כל אדם יכול לבקש לאכוף זכות שהוקנתה לו בחוזה שנכרת בין שני צדדים אחרים. בעיה: לא כולל חובות, אלא רק זכויות.
3. הכרה בזכות של כל צד לחוזה לאכוף את הוראות החוזה: סעיף 38 לחו"ח – כל צד לחוזה יכול לתבוע את אכיפתו (זכויות או חובות). כך, דירקטור שנפגע כתוצאה מהפחתת שכרו למרות הנקבע בתקנון, יכול לחבוש את "כובעו" כבעל-מניות ולתבוע את אכיפת הנקבע בתקנון (שהוא צד לו).

חוזה אחיד?

1. פ"ד אגד:
  - א. אנגלרד: בתאגיד מסחרי, כאשר המבנה של התאגיד וטיב פעולתו יוצרים בפועל בינו לבין חבריו יחס הדומה עניינית ומהותית לזה שבין ספק ללקוח, ניתן לראות בתקנון חוזה אחיד.
  - ב. פרופ' כהן + טירקל: תקנון אינו חוזה אחיד, אלא חוזה רגיל שניתן לתקוף תניות בו דרך סעיף 30 לחו"ח.

תוכן התקנון

1. סעיף 18: חובה לכלול בתקנון פרטים בדבר – שם החברה (31-25, 40); מטרות החברה (32, 40); הון המניות הרשום (33-34); הגבלת אחריות (35).
2. סעיף 19: פרטים ולונטריים שניתן לכלול בתקנון.

שינוי הוראות חובה בתקנון

1. סעיף 31: שינוי שם החברה [תוקף שינוי שם ומטרות מותנה ברישום!].
2. סעיפים 286-287: הגדלה או ביטול של ההון הרשום [ת"ל: סעיף 192(א)(2)].
3. סעיף 344: שינוי הגבלת האחריות.

שינוי הוראות אחרות בתקנון

1. סעיף 20(א):
  - א. שינוי הוראה מהוראות התקנון ברוב רגיל של האסיפה הכללית, או ברוב אחר אם נקבע כך בתקנון, או אם התקבלה החלטה כאמור בסעיף 22.
  - ב. סעיף 22: חברה רשאית להגביל את עצמה בחווה (התקנון עצמו; חוזה חיצוני) באשר לאופן שינוי התקנון, או הוראה מהוראותיו, אם התקבלה על כך החלטה באסיפה הכללית ברוב הדרוש.
2. סעיף 20(ב): שינוי הרוב הדרוש לשינוי הוראות התקנון.
3. סעיף 20(ג): הצבעה באסיפות סוג [ת"ל: חובות בעלי-מניות והסעד למקרה קיפוח].
4. סעיף 20(ד): אי אפשר להוסיף חובות לבעל-מניה בדרך שינוי תקנון, ללא הסכמתו.

5. **סעיף 24** : הוראות מעבר לשינוי התזכיר והתקנון בחברה ותיקה (75% או יותר).

שינוי ע"י התנהגות

1. **פרופ' כהן + פ"ד בית-נקופה** : התנהגות לעולם איננה עולה כדי שינוי, אלא שהיא יכולה ליצור מצב של מניעות.
2. **פ"ד פלטיין** : במקרים חריגים, בהם הנוהג השתרש במשך שנים ארוכות, עשויה התנהגות חברי תאגיד להתגבש לכדי נורמה משפטית מחייבת – ובכך עד כדי שינוי התקנון.

חוזה מקדמי שאומץ ע"י התקנון

1. **סעיף 42** : אין ידיעה קונסטרוקטיבית לגבי מסמכים המצויים ברשם החברות, או בחברה עצמה.
2. **פ"ד אורי נ' קנטי** : באמרת אגב – התקנון צריך להיות פומבי, לכן אין להפנות בו למסמך אחר.
3. **פרופ' כהן** : אם התקנון עצמו מפנה למסמך, יש לתת לכך תוקף. חוזה הסותר את התקנון, התקנון גובר, הן מכח דיני החברות (**סעיף 22**), והן מכח דיני החוזים הרגילים.

חריגה מהרשאה

סעיפים : 55, 56, 42, 252, 255, 256.

1. **סעיף 55(א)** : חברה ומי שפועל מטעמה, לא יפעלו בחריגה מן המטרות הקבועות בתקנון, או בחריגה מהרשאה או ללא הרשאה.
  2. **סעיף 55(ב)** : נעשית פעולה כזו, או שקיים חשש שעומדת להעשות פעולה כזו, רשאי ביהמ"ש לבקשת החברה, בעל מניה, או נושה שזכותו עלולה להפגע – לתת צו להפסקתה או למניעתה.
  3. **סעיף 56(א)** : פעולה שנעשתה בחריגה מן המטרות, בחריגה מהרשאה או ללא הרשאה – אין לה תוקף כלפי החברה, אלא אם כן צד ג' לא ידע או לא היה עליו לדעת על העדר ההרשאה/חריגה.
    - א. **פרופ' כהן** :
- פעולה "עבור החברה" צריכה שתהיה לה חזות חיצונית של פעולת שליחות (**סעיף 6** לחוק השליחות).
  - הפעולה חייבת להיות בעלת זיקה אמיתית לחברה – אם מישהו התחזה לפעול עבור חברה, אין החברה חייבת בגין פעולתו.
- ב. **פרופ' גרוס** : סעיף 56 אינו חל על פעולות שהן יחודיות לחברה (כגון חלוקה).
4. **סעיף 42** שולל ידיעה קונסטרוקטיבית ע"י צד ג' לגבי תוכן מסמכי החברה :
    - א. כלל הניהול הפנימי : אם החריגה היא מונהל פנימי של החברה שלא מוצא ביטוי בתקנון, אזי מותר לצד ג' להניח כי הנוהל הפנימי מולא כדין [פרופ' כהן] : אם צד ג' ידע ידיעה אישית לגבי הנוהל הפנימי – העסקה בטלה].
    - ב. כלל הסמכות הנחזית : אם אורגן מוסמך (!) הציג אדם אחר כבעל סמכות בפניו של צד ג', הרי שהחברה מנועה מלטעון כנגד אותו אדם שפעל ללא הרשאה.
    - ג. **סעיף 3(א)** לחוק השליחות : אחת הדרכים ליצירת שליחות היא התנהגות או מצג. זו יוצרת שליחות ממשית ולא מניעות.
    - ד. כלל הסמכות הרגילה : אם מישהו שפועל עבור החברה, פועל במסגרת סמכות שד"כ יש לנושא משרה מסווג, מותר לצד ג' להניח כי הוא פועל בסמכות.

5. **סעיף 56(ב) – אישור פעולות**: אישור לפעולה בחריגה מן המטרות – האסיפה הכללית. אישור פעולה בחריגה או ללא הרשאה – האורגן המוסמך. [עדיין ניתן לתבוע את נושא המשרה].
6. סנקציות כנגד הפועל בחריגה או ללא הרשאה:
- סעיף 252**: הפרת חובת זהירות (החריגה נעשתה ברשלנות).
  - סעיף 255**: תרופות להפרת חובת האמונים (החריגה נעשתה בכוונה).
  - פקודת הנזיקין (אם הפועל אינו נושא משרה).
7. סנקציות כנגד צד ג':
- סעיף 256(ג)**: החברה יכולה לתבוע את צד ג' אם ידע על העדר הרשאה.
  - גם הפרת חוזה (אם התקיים יסוד ה"ביודעין").

הון החברה

סעיפים: 1, 33, 34, 286-287, 301-312.

מושגי יסוד

- סעיף 1 – מניה**: אגד של זכויות בחברה הנקבעות בתקנון או בדין [סעיף 183: גם חובות].
- ערך נקוב: מניות חברה יכול שתהיינה כולן בעלות ערך נקוב, או כולן ללא ערך נקוב (סעיף 34).
- הון רשום: התקרה אשר במסגרתה מותר לחברה להקצות מניות (סעיף 33).
- הון מונפק: אותו חלק מן ההון הרשום שהחברה כבר הקצתה.
- הון נפרע: אותו חלק מן ההון המונפק שכבר ניתנה תמורה בעדו.
- סעיפים 286-287**: הגדלה או ביטול ההון הרשום של החברה – האסיפה הכללית.

עקרונות שמירת ההון

- סעיף 291**: מניה צריכה להפרע במזומן, ואם לא – התמורה צריכה להיות מפורטת במסמך בכתב.
- סעיף 304(א)**: הקצאת מניות בפחות מערכו הנקוב – יש להשלים את ההפרש מן הרווחים או מקרן הפרמיה של החברה. **סעיף 304(ב)**: ביהמ"ש רשאי לאשר לחברה להקצות בפחות מן הערך הנקוב שלא כאמור בסעיף 304(א).
- חלוקה מותרת.

חלוקה

- חלוקה: מתן דיבידנד או התחייבות לתת דיבידנד, לרבות רכישה.
- רכישה: רכישת מניות החברה ע"י החברה עצמה, חברה-בת, או תאגיד אחר שבשליטתה [סעיף 308: המניות הופכות לרדומות].

  - סעיף 309(א)**: לחברה-בת או לתאגיד שבשליטה מותר לרכוש את מניות חברת-האם רק באותו היקף שמותר לחברת-האם לרכוש את מניותיה בעצמה (חלוקה מותרת).
  - סעיף 309(ב)**: המניות תהיינה רדומות לעניין הצבעה בלבד!

- ג. **סעיף 309(ג)** – רכישה+חלוקה אסורה: אם החלוקה היתה אסורה – תתבצע השבה (310), ויחול **סעיף 311** לגבי דריקטוריון חברת הבת, אלא אם כן קבע דריקטוריון חברת האם כי החלוקה מותרת ואז האחריות תוטל עליהם.
3. סיוע ברכישה – על החברה לעמוד בתנאי החלוקה המותרת כדי לסייע ברכישת מניותיה שלה.

רווחים+חלוקה מותרת:

1. **סעיף 302(א)** – חלוקה מותרת: ביצוע חלוקה (+רכישה) מתוך הרווחים מותר כאשר מתקיימים שני מבחנים:
- א. מבחן הרווח: אם לחברה ישנם די רווחים בשנתיים האחרונות.
- לא ברור האם רווחי Equity נכללים במסגרת "כללים חשובונאים מקובלים".
- ב. מבחן יכולת הפרעון: אם החברה יכולה לעמוד בהתחייבויותיה הקיימות והצפויות.
2. **סעיף 303** – חלוקה באישור ביהמ"ש: ביהמ"ש רשאי לאשר לחברה לבצע חלוקה שלא מקיימת את מבחן הרווח, ובתנאי שהוכיחה כי היא עומדת במבחן יכולת הפרעון.
3. הכרזה על דיבידנד:
- א. **סעיף 190**: לבעל מניה זכות לקבל דיבידנד אם הוכרז על כך לפי סעיף 306.
- ב. **סעיף 306**: דיבידנד מחולק באופן יחסי לערך הנקוב של המניה, אלא אם כן נקבע אחרת.
- ג. **סעיף 307**: הסמכות להכרזה נתונה לדירקטוריון, אלא אם כן נקבע אחרת.
4. מניות הטבה – סעיף 1: אינן בגדר דיבידנד, אך חל לגביהן **סעיף 304**.

חלוקה אסורה:

1. **סעיף 310(א)** – השבה: בעל מניות צריך להשיב את אשר קיבל, אלא אם כן לא ידע ולא היה עליו לדעת כי החלוקה היא אסורה.
2. **סעיף 310(ב)**: חזקה על בעל מניה בחברה ציבורית שאינו דירקטור/מנכ"ל/בעל-שליטה שלא ידע כי החלוקה אסורה. פרופ' כהן: בחברה פרטית אין חזקה וחובת ההוכחה על בעל-המניה.
3. **סעיף 311** – חובת אמונים: חלוקה אסורה היא הפרת אמונים מצד הדירקטורים, אלא אם כן מוצאים פטור בסעיף.
- פרופ' כהן: היה צריך להיות הפרת חובת זהירות, לא אמונים.
4. **סעיף 303** – אישור ביהמ"ש: פרופ' כהן: אם ביהמ"ש אישר את החלוקה ומתברר כי היא מוטעית אין מקום להטיל אחריות על הדירקטורים אלא אם כן הטעו את ביהמ"ש במכוון.
5. **סעיף 312**: ניירות ערך בני פדיון אינם כלולים בהונה העצמי של החברה, וכללי החלוקה אינם חלים עליהם, אלא אם כן הוגבלה זכות הפדיון שלהם לעת פירוק החברה בלבד.

תורת האורגנים

סעיפים: 46, 47, 53, 54.

1. **תורת האורגנים מאפשרת הטלת אחריות פלילית על תאגיד:**
- א. פלר+לדרמן: אין להטיל אחריות פלילית על תאגיד.

- ב. הדין הישראלי: ניתן להטיל אחריות פלילית על תאגיד מכח האחריות השילוחית ומכח האחריות הישירה (תורת האורגנים).
2. **סעיף 46**: האורגנים של החברה הם האסיפה הכללית, הדירקטוריון, המנכ"ל, ואנשים נוספים.
3. **סעיף 47**: פעולותיו וכוונותיו של אורגן הן פעולותיה וכוונותיה של החברה.
4. **סעיף 23 לחוק העונשין**: עבירה הדורשת מחשבה פלילית תוטל אחריות על תאגיד רק אם בוצעה ע"י אורגן הקשור לניהול ענייני התאגיד.
5. **פ"ד מודיעים**: אם אורגן, במהלך תפקידו, מבצע עבירה פלילית – ניתן להטיל אחריות פלילית על החברה, אלא אם כן הטלת האחריות אינה תואמת את הרעיון התחיקתי של החוק הספציפי.
6. **פ"ד דיסנצ'יק**: לא ניתן להטיל אחריות על האורגן כתוצאה מחבות פלילית של החברה אלא אם כן מוצאים אותו חייב מכח דיני השותפות, או מכח הוראת חוק מפורשת (כגון: חוקי מס).
7. אי הטלת אחריות על החברה כשהיא קרבו העבירה [פ"ד פנלום].

חלוקת הסמכויות

1. **סעיף 48**: סמכויותיו של כל אורגן בחברה.
2. **סעיף 49**: סמכות שלא הוקנתה בחוק או בתקנון לאורגן אחר, רשאי הדירקטוריון להפעילה.
3. **סעיף 50(א)**: חברה רשאית לקבוע בתקנון כי סמכויותיהם של אורגנים יעברו לאסיפה הכללית, וכי סמכויותיו של המנכ"ל יועברו לדירקטוריון.
4. **סעיף 50(ב)**: הועברו סמכויות הדירקטוריון לאסיפה הכללית, יהיו בעלי-המניות אחראים לפעולותיהם.
5. **סעיף 51**: המנכ"ל צריך לפעול לפי הנחיות הדירקטוריון. לא פעל לפיהן – רשאי הדירקטוריון ליטול את סמכויותיו של המנכ"ל לצורך ביצוע הפעולה, אף אם לא נקבע כך בתקנון.
6. **סעיף 52**: לא ניתן להתנות על סמכויות האסיפה הכללית בסעיף 57.
7. **סעיף 92(ב)**: לא ניתן לאצול את סמכויות הדירקטוריון המנויות בסעיף 92(א) למנכ"ל.

האסיפה הכללית

1. **סעיף 57(א)**: סמכויות האסיפה הכללית.
2. **סעיף 58(א)+ (ב)**: לא ניתן להתנות על סמכויות האסיפה הכללית, אך ניתן להוסיף סמכויות אף אם הן הוקנו בחוק לאורגן אחר, ע"י שינוי התקנון מכח סעיף 50(א).
3. **סעיף 59**: האסיפה הכללית תמנה דירקטורים, אלא אם כן נקבע אחרת.
- א. **סעיפים 234-255**: תנאי כשירות למינוי דירקטור.

הדירקטוריון

1. **סעיף 92(א)**: סמכויות הדירקטוריון. סעיף 92(ב): לא ניתן לאצול סמכויות אלה למנכ"ל.
2. **סעיף 239 – מינוי דח"צ**: חובה למנות שני דירקטורים חיצוניים בחברה ציבורית.
- א. **סעיף 240**: תנאי כשירות למינוי דירקטור חיצוני.
- ב. **סעיף 249**: אסור להעסיק דירקטור חיצוני כנושא משרה בחברה.

3. **סעיפים 111-113** : ועדות דירקטוריון.

- א. **סעיף 111 – ועדות דירקטוריון** : החלטה בועדת דירקטוריון כמוה כהחלטת הדירקטוריון.
- ב. **סעיף 112 – לא ניתן להאצלה** : נושאים אשר לא ניתן לאצול לועדות דירקטוריון, אלא להמלצה בלבד. לא ניתן להתנות על סעיף זה בתקנון, אך ניתן להוסיף נושאים נוספים שאין לדון בהם בועדות.
- ג. **סעיף 113 – ביטול** : ביטול החלטות ועדת הדירקטוריון ע"י הדירקטוריון עצמו.

4. **סעיפים 114-118 – ועדות ביקורת :**

א. חברה ציבורית: חובה למנות ועדת ביקורת, בהתאם לתנאים **בסעיף 115**.

ב. חברה פרטית: ניתן ללמנות ועדת ביקורת לפי **סעיף 118**.

ג. **סעיף 117**: תפקידי הועדה.

5. יו"ר הדירקטוריון:

א. **סעיף 94(א)**: חובת מינוי יו"ר דירקטוריון בחברה ציבורית.

ב. **סעיף 95(א)**: בחברה ציבורית המנכ"ל אינו יכול להיות יו"ר הדירקטוריון, אלא לפי **סעיף 121**.

ג. **סעיף 95(ב)**: בחברה ציבורית לא יוקנו ליו"ר הדירקטוריון סמכויות המנכ"ל, אלא לפי **121**.

ד. סמכויותיו של יו"ר הדירקטוריון: כינוס ישיבת דירקטוריון (**98**); ניהול ישיבות הדירקטוריון (**96**); קול נוסף בהצבעה (**107**);

מנכ"ל

1. **סעיף 119**:

א. חברה ציבורית: חובת מינוי מנכ"ל.

ב. חברה פרטית: רשאית למנות מנכ"ל, אם לא עשתה זאת – תנוהל ע"י הדירקטוריון.

2. **סעיף 120**: המנכ"ל אחראי על הניהול השוטף של החברה, במסגרת הנחיות הדירקטוריון.

3. **סעיף 121(א)**: למנכ"ל סמכות שיוטית בענייני ניהול וביצוע, שלא הוקנו בחוק או בתקנון לאורגן אחר.

4. **סעיף 121(ב)**: המנכ"ל רשאי לאצול מסמכויותיו לאחר.

5. **סעיף 122**: חובת דיווח של המנכ"ל לדירקטוריון.

אחריות נושאי משרה

חובת זהירות

1. **סעיף 252(א)**: חובת זהירות – מתמלאת בתוכן לפי **כללים של מדיניות משפטית**.

2. **סעיף 253**: על נושאי משרה לנקוט באמצעים סבירים לקבלת מידע הנוגע לכדאיות העסקית של פעולותיהם, או פעולה המובאת לאישורם. במה ניתן להתחשב ?

א. גודל החברה.

ב. סוג העסקים של החברה (בנק?).

ג. נסיבות הפעולה (חירום?).

ד. כישוריו של נושא המשרה: חייבת להיות לדירקטורים הבנה עסקית **בסיסית**.

ה. התפקיד שממלא נושא המשרה בחברה.

ו. פ"ד Gorkom: **כלל שיקול הדעת העסקי** – אם נושאי המשרה הפעילו שיקול דעת עסקי בצורה סבירה וטרחו לקבל את כל המידע הרלוונטי שהיה ניתן או צריך היה לדרוש כדי לבסס את החלטתם, אין להטיל עליהם אחריות.

חובת אמונים

1. על נושאי המשרה לפעול בתום-לב ולטובת החברה: נבחן עפ"י מבחן בעל המניות ההיפותטי – כיצד הפעולה השפיעה עליו ?
2. סעיף 254(א): חובות אמונים ספציפיות.
  - א. איסור הסכמי הצבעה – סעיף 106.
  - ב. הפרת חובת גילוי בעת מינוי לדירקטור – סעיף 234.
  - ג. ניצול מידע פנים בחברה ציבורית – סעיף 52 חלוק ני"ע.
3. סעיף 256: תרופות כנגד הפרת חובת אמונים.

החובות – כלפי מי ?

1. סעיפים 254+252: כלפי החברה.
2. סעיפים 252(ב) + 254(ב): חובות כלפי אדם אחר:
  - א. פרופ' שטרן: חובה לקחת בחשבון את האינטרסים של הנושים, עובדים והציבור.
  - ב. פרופ' פרוקצ'יה: אלו הם חובות כלפי אנשים שיש להם קשר עסקי עם החברה.
  - ג. פרופ' כהן: אין להכיר בזכות תביעה של צד ג' אלא אם כן קיימת הוראה בחוק החברות או בחוק חיצוני המאפשר זאת.

הטלת אחריות אישית

1. פרט מטעה בתשקיף – סעיף 31 לחוק ני"ע.
2. הפרת חוק ניירות ערך – סעיף 52יא לחוק ני"ע.
3. הליכי פירוק (תביעה מטעם נושה, בעל מניה, מפרק, כונס):
  - א. סעיף 373 לפקודה: הטלת אחריות אישית על דירקטורים בגין ניהול עסקי החברה בדרכי תרמית (הפסיקה: פרשנות רחבה, כגון מתן התחייבות בשם החברה בזמן שנושא המשרה ידע כי היא אינה יכולה לעמוד בה). ניתן לחייב את נושא המשרה עד כדי כל חובות החברה, או חלקן.
  - ב. סעיף 374: הטלת תשלום הנזק שגרם נושא משרה, בגין הפרת כל חובה (זהירות; אמונים) שישולם לקופת החברה.
4. ניהול מו"מ שלא בתום-לב ובדרך מקובלת – סעיף 12 לחוק החוזים.
5. עוולת הרשלנות – פקודת הנזיקין.
6. מצג רשלני + תרמית + גניבת עין.

הטלת אחריות אישית מכח חוק החברות

1. סעיף 54(ב) – הטלת אחריות אישית (כלפי נושה) שלא בזמן פירוק אם התקיימו העילות להרמת מסך.
2. סעיף 311 – חלוקה אסורה.
3. חובת גילוי + עסקאות עם בעלי עניין.
  - א. סעיף 269: חובת גילוי.
  - ב. סעיף 280: עסקה חסרת תוקף.

ג. סעיף 281+283: ביטול עסקה וסעדים.

שחרור מאחריות של נושאי משרה

סעיפים: 255(א), 258-264, 270(2), 270(3), 272, 273.

1. סעיף 259 – פטור: פטור מראש בתקנון לנזק בגין הפרת חובת הזהירות כלפי החברה.
2. סעיף 260(ב)(1) – שיפוי: התחייבות מראש לשיפוי. סעיף 260(ב)(2): שיפוי בדיעבד.
  - א. סעיף 260(א)(1): שיפוי מלא בגין חבות כספית שהוטלה על נושא משרה לטובת צד ג'.
  - ב. סעיף 260(א)(2): שיפוי בגין הוצאות התדיינות סבירות והוצאות שנפסקו נגד נושא משרה בהליך שהוגש ע"י החברה נגד נושא המשרה, או הליך פלילי ממנו זוכת, או הליך פלילי בו הורשע אך אינו דורש מחשבה פלילית (רשלנות) [ת"ל: סעיף 263(4) – איסור שיפוי קנסות].
3. סעיף 261 – ביטוח.
  - פרופ' כהן: ביטוח טוב יותר, מכיוון שהוא תקף גם במצבים של חדלות פרעון.
4. סעיף 255 – אישור: אישור פעולות ע"י אורגן מוסמך – פעל בתום-לב, לא פוגע בחברה, גילה את כל המידע.

שינוי תקנון לצורך ביטוח, שיפוי, פטור – כיצד ?

1. סעיף 262(א): חברה פרטית: אם ישנן מניות סוג, ההחלטה להעניק פטור או שיפוי טעונה אישור אסיפות הסוג.
2. סעיף 262(ב): אופן האישור בחברה ציבורית המבקשת לשפות, לבטח או לפטור נושא משרה שהוא בעל שליטה (כהגדרתו בסעיף 268).
3. סעיף 269: חובת גילוי עניין אישי.
4. סעיף 270(2): ביטוח, פטור, או שיפוי לנושא משרה שאינו דירקטור == אישור בסעיף 272 [א+ו].
5. סעיף 270(3): ביטוח, פטור, או שיפוי לנושא משרה שהוא דירקטור == אישור בסעיף 273 [ו+ד+א].
6. סעיף 270(4): עסקה עם בעל שליטה באשר לתנאי העסקתו == אישור בסעיף 275 [ו+ד+א].
7. סעיף 278(ג): עניין אישי של הדירקטורים [ד+א].

חובת בעלי מניות והסעד למקרה קיפוח

סעיפים: 193-183, 269, 276, 283.

כללי

1. סעיף 192(א): חובת בעל-מניה לפעול בתום לב ובדרך מקובלת בהצבעה באסיפה הכללית.
2. סעיף 192(ב): איסור קיפוח.
3. סעיף 192(ג): על הפרת חובת תום-הלב יחולו ההוראות בעניין הפרת חוזה. על הפרת איסור הקיפוח יחול גם סעיף 191.
4. סעיף 193: חובת הגינות == הפרת חובת אמונים.
  - א. בעל שליטה.
  - ב. בעל מניה היכול להכריע הצבעה.

- ג. בעל מניה אשר יש לו הכח בתקנון למנות נושא משרה, או כח אחר כלפי החברה.
פרופ' כהן: חובת ההגינות פחותה מחובת האמונים כי לבעל-מניה מותר לקחת בחשבון אינטרסים אישיים.
 דוגמאות להפרת חובת ההגינות:
1. כאשר השיקולים של בעל-מניה הם אינטרסים שיש לו בעסק מתחרה.
  2. פירוק מרצון כברירת מחדל, גם כאשר ישנה דרך אחרת להחזיר את ההשקעה של המעוניינים בפירוק.

סעד למקרה קיפוח

1. סעיף 191(א):

- א. בעל-מניה יכול לקבל סעד כאשר הקיפוח התקיים בעבר, או כאשר יש חשש שהוא עומד להתרחש – **נבחן באמצעות מבחן הציפיות הלגיטימיות**.
  - ב. ביהמ"ש יכול לתת צו להסרת הקיפוח או מניעתו.
  - ג. ביהמ"ש יכול להורות לחברה או לבעלי-המניות האחרים לרכוש את מניות המקופחים (בהתקיים התנאים לחלוקה מותרת – 301).
  - ד. ביהמ"ש יכול לפסוק פיצויים לטובת המקופחים.
2. **אי חלוקת דיבידנד**: פרופ' כהן: אי חלוקת דיבידנד כשלחברה די רווחים אינה עולה כדי קיפוח (לא פוגע בציפיות הלגיטימיות). בעל-מניה יכול לדאוג להוראה בתקנון אשר תחייב את האורגנים המוסמכים להכריז על דיבידנד.
  3. **משכורות מופרזות**: פ"ד פריצח – חלוקת משכורות מנהלים מוגזמות לנושאי משרה לעיתים עולה כדי קיפוח זכויותיהם של בעלי-מניות.

תובענה ייצוגית ותביעה נגזרת

סעיפים: 206-194, 218-207.

תביעה נגזרת: תביעה של החברה המוגשת ע"י:

1. בעל מניות או דירקטור (194).
2. אם בוצעה חלוקה אסורה – נושה (204).
3. לא תוגש תביעה נגזרת כאשר החברה בפירוק (205).

הכסף הולך לחברה בתביעה נגזרת.

תובענה ייצוגית: תביעה ע"י אחד בשמם של רבים אחרים נגד חברה, בהקשר לניירות ערך (כגון פרסום פרט מטעה בתשקיף).